

הוספה

בשורת הגאולה

פ.ט.

בדורנו זה – דער דור האחרון אין גלות און דור הראשון פון גאולה – לאחרי וואָס מ'האָט שוין דעם ריבוי הכי גדול פון „מעשינו ועבודתינו“ פון אידן במשך כל הדורות והשנים שלפני זה, און איצטער האָט מען שוין פאַרענדיקט אויך די לעצטע בירורים – איז איצטער די הדגשה בעיקר ולכל לראש אויף דער סיום ושלמות וגמר העבודה – צו ברענגען דעם גימ"ל פון גאולה האמיתית והשלמה בפועל ממש!

(משיחות לילות ג', ד', ה', ועש"ק וש"ק פרשת כי תשא, י"ד י"ח אד"ר תשנ"ב)

בדורנו זה – הדור האחרון בגלות והדור הראשון דהגאולה – לאחרי שישנו כבר הריבוי הכי גדול ד"מעשינו ועבודתינו" דבנ"י במשך כל הדורות והשנים שלפני זה, וכעת כבר סיימו גם את הבירורים האחרונים – כעת ההדגשה בעיקר ולכל לראש על סיום ושלמות וגמר העבודה – להביא את הגימ"ל דגאולה האמיתית והשלמה בפועל ממש!

הכתובת להשיג השיחות באינטרנט:
<http://www.torah4blind.org>

ספרי' – אוצר החסידים – ליובאוויטש

לקוטי שיחות

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

שניאורסאהן

מליובאוויטש

תשא

מתורגם ומעובד לפי השיחות של לקוטי שיחות חלק ג
(תרגום הפשי)

יוצא לאור על ידי

„מכון לוי יצחק“

כפר חב"ד ב'

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים וארבע לבריאה

תשא

א. על הפסוק: "זה יתנו וגו' מחצית השקל", מובא בירושלמי ובמדרש¹: "כמין מטבע של אש הוציא הקדוש-ברוך-הוא מתחת כסא כבודו והראהו למשה ואמר לו וכו' כזה יתנו". וביארו התוספות², שהראה הקב"ה למשה "מטבע של אש", לא משום שהיה לו קשה להבין מהו מחצית השקל, אלא שהוקשה לו: כיצד זה יכול האדם ליתן "כופר" (על ידי מחצית השקל) פדיון נפשו? וכדברי המדרש שם: מי יוכל ליתן כופר נפשו, "עור בעד עור וכל אשר לאיש יתן בעד נפשו"³ ועדיין אינו מגיע וכו', וכתשובה לכך הראה לו הקב"ה "מטבע של אש".

אף שענין הקרבנות – שהם הרי גם כפרה על חטאים – נאמר עוד לפני הציווי של מחצית השקל: מיד לאחר מתן תורה כבר נאמר⁴ "זבחת עליו את עולותיך ואת שלמיך" מכל מקום לא נתעוררה אצל משה רבנו כל תמיהה כיצד יכולים הם לבוא ככפרה; רק הציווי על מחצית השקל עוררה בו התמיהה כיצד יכולה זו להיות כופר נפש. והביאור בזה: מחצית השקל היתה כפרה על חטא העגל⁵, שהיה חטא של עבודה זרה – ותמה משה רבינו: כיצד מסוגלת מחצית השקל להיות כפרה על חטא כזה?

מצוות הרי הן בדוגמת אברי הגוף⁶. כשם

ב. על פי זה יובן פירושו של אורי-החיים הקדוש על הפסוק "כי תשא את ראש בני ישראל לפקודיהם" שהפסוק מדבר בהסתלקות צדיקים ראשי בני ישראל: "כי תשא את ראש בני ישראל" – אם יסתלק צדיק בטרם עתו, הרי זה "לפקודיהם" (מלשון חסרון, כמו שנאמר⁹ "ולא נפקד ממנו איש") – משום החסרון, חטאם של בני ישראל.

כל הפירושים על פסוק אחד יש שייכות ביניהם¹⁰. מהן הקשר בין פירושו של אורי-החיים עם הפירוש הפשוט של הפסוק?

(7) תניא רפ"ט. וראה ת"ז תכ"א (נג, א). שם תכ"ז (עב, רע"ב).
(8) של"ה ר"פ יתרו בשם הקדמונים. תניא פ"כ. וראה לקו"ש [המתורגם] ח"ג פ' יתרו.
(9) במדבר לא, מט.
(10) ראה לקו"ש [המתורגם] ח"ג ע' 35.

לקוטי

תשא

שיחות

אמנם עוררה את ההמשכה מלמעלה, אלא שהיה הדבר כמו קשר של שני דברים, שאחד משפיע על השני³². ורק לאחר מתן תורה ההתאחדות היא באופן של "מחצית", שניהם הם דבר אחד – ישראל וקודשא בריך הוא כולא חד³³.

(משיחות ש"פ שקלים תשט"ו, תש"כ)

תיקף נתפרש אשר נתנה אין זה ענין בפני עצמו, כ"א בקע לגלגלת מחצית השקל (שמות לח, כו). ובוה יובן – מה שלכאורה איפכא צ"ל: בפעם הראשונה שמובא בקע בכתוב – מקום לביאור מהו בקע (שזהו – מחצית השקל) ובהפעם שלאח"ז – סומך על המבואר כבר. ולא כנ"ל – לפרש בפעם הב' דוקא. וק"ל.

(32) אלא שמ"מ גם עבודת הבנים שאחרי מ"ת הוא מצד הסימן ונתינת כח של האבות ולכן נרמז בנישואי יצחק ורבקה ענין הלוות, כנ"ל.
(33) ראה חז"ל צג, רע"ב.

לזכות

כ"ק אדוננו מורנו ורבינו

מלך המשיח

ויהי"ר שע"י קיום הוראת

כ"ק אדמו"ר מלך המשיח (בשיחת ב' ניסן ה'תשמ"ח)

להכריז יחי, יקויים הבטחתו הק',

שההכרזה תפעל 'ביאת דוד מלכא משיחא'

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח

לְעוֹלָם וָעֶד

להביא את 770 הביתה!

כל מי שהיה ב-770 אי פעם, זוכר בודאי את שלל הקובצים והעלונים המהולקים בכל ליל שבת קודש כעת ניתן להשיג את חלקם ברשת האינטרנט, אצלך בבית! האתר מנוהל ע"י הרה"ר יוסף-יצחק הלוי שגלוב וכתובתו: <http://www.moshiach.net/blind>
יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

(1) שקלים פ"א, ה"ד. במדבר"ר פ"ב, ג. ועוד. הובא ברש"י שמות ל, יג.
(2) ד"ה זאת החי' חולין מב, א.
(3) איוב ב, ד.
(4) שמות כ, כא.
(5) שקלים פ"ב, ה"ג. תנחומא תשא י.
(6) ראה ת"ז ת"ל (עד, סע"א). תניא פכ"ג.

ז. זהו גם המסופר בפרשת כי תשא, שלאחר שמשו רבינו בקש מהקב"ה שיסלח לישראל על חטא העגל, והקב"ה התרצה לבקשתו למחול לישראל, אמר לו הקב"ה: "הנה אנכי כורת ברית". תוכן ענין כריתת ברית הוא לחבר ולאחד את כורתי הברית על ידי שמבתרים דבר שלם לשניים וכורתי הברית עוברים בין שני הבתרים²⁵. בדוגמת ברית בין הבתרים שכרת הקב"ה עם אברהם אבינו. ולכאורה, הרי ביתור דבר לשנים, הוא ענין של פירוד, היפך ענין האחדות שהוא המכוון של כריתת ברית? אלא שפירוש הדבר הוא, שאדרבה, דוקא בזה ניכרת אמיתת האחדות: כשם שהבתרים (החלקים המבותרים של הדבר שעל ידו כורתים ברית), כל אחד מהם אינו כי אם חצי דבר, כך גם כורתי הברית, העוברים בין הבתרים, נשלם כל אחד מהם על ידי השני דוקא.

וזהו הביאור בזה שאמר הקב"ה למשה רבינו, בקשר לכפרת חטא העגל, "הנה אנכי כורת ברית" – מלמעלה בא לידי גילוי היחוד האמיתי של ישראל עם הקב"ה, התקשרות עצם הנשמה בעצמותו ית', ששום דבר אינו יכול לפגום בה, אפילו לא חטא עבודה זרה, כמו שאומר הקב"ה²⁶: "בין כך ובין כך בני הם ולהחליפם באומה אחרת (ח"ו) אי אפשר".

ניסן, כי הנקודה העיקרית של חודש אדר הוא פורים, שעיקר ענינו הוא גילוי יחוד עצמי דהקב"ה וכנס"י (שלכן שמו של החג, שהשם מורה על מהות הדבר הנקרא בשם, פורים – ראה לקו"ש [המתורגם] ח"ג ע' 177 הערה 21) והו"ע אחד עם מחצת"ש.
(25) ירמ' לז, יח. וראה לקו"ת נצבים מד, ב. ד"ה הנה אנכי כורת ברית תרג"ד. ד"ה כי חלק הו"י עמו תש"ב סעיף יג.)
(26) קדושין לו, א (שו"ת הרשב"א סקצ"ד). רות רבה פתיחתא ג. פסחים פז, א ושם.

ח. כשם שענין של כריתת ברית בין ישראל להקב"ה החל מאברהם אבינו (אלא שעם משה רבינו היה זה באופן נעלה יותר)²⁷, כך גם ענין מחצית השקל החל מהאבות. וזה מרומז ב"בקע" שאליעזר נתן לרבקה, כנ"ל. כי "מעשה אבות סימן לבנים"²⁸: מהאבות בא סימן ונתינת כח לכל עניני הבנים, לאחר מתן תורה²⁹.

ולכן נתן אליעזר את הבקע בקשר עם ענין הנישואין. נישואין בכלל, ונישואי יצחק ורבקה בפרט³⁰, מרמזים על יחוד הקדוש ברוך הוא שנקרא חתן עם כנסת ישראל שנקראת כלה. משום כך היה גם שם נתינת בקע – בדוגמת מחצית השקל – לרמז על יחוד של הקב"ה עם ישראל, שכנסת ישראל, על ידי עבודתה, מעוררת את מחצית השקל שלמעלה.

אך מאחר שמעשה אבות אינם אלא סימן ונתינת כח לבנים, ואמיתית האחדות נתחדשה רק במתן תורה (כי עד אז, היתה עדיין הגזירה שהפרידה בין מעלה ומטה) לכן לא היה אז עדיין החיבור באופן של "מחצית השקל", כי אם באופן של "בקע"³¹: העבודה שלמטה

(27) כי כר"ב דאברהם הוא על קיום התומ"צ, וכר"ב דמשה הוא על התשובה, כמבואר בד"ה הנה אנכי כורת ברית תרג"ד.

(28) ראה לקו"ש [המתורגם] ח"ג ע' 11 ובהמצויין שם.
(29) ובזה תוכן שייכות הבקע מה שנתן אליעזר לרבקה שרומז למחצית השקל (פירש"י שם) עם השני צמידים הרומזים ללחות (ראה כלי יקר בראשית כד, כב), כי החידוש דמ"ת הוא יחוד מעלה ומטה, שהוא ע"ד הענין דמחצת"ש.

(30) ולכן נישואין הראשונים שזכרו בתורה (ושבאו מצד עבודת האדם, ולא מצד מלמעלה) (כנישואי אדם וחוה) הם נישואי יצחק ורבקה. וראה לקו"ת ברכה (צו, ג). אה"ת ד"ה יפה שיחתך, שנישואי יצחק ורבקה הוא כללות יחוד מ"ה וב"ן.

(31) שבשם זה רק נרמז (סימן לבנים) ענין המחצית (פי' הראב"ע שם), אבל לא בא במפורש "בקע השקל" וכיו"ב. משא"כ לאחר מ"ת, בבנים – הרי אף כשנאמר "בקע" הרי

אלא כאן שלפי פירושו הפשוט מדבר הפסוק בחטא עבודה זרה, שהוא חטא ופגם כללי, לכן יש לו שייכות לפירוש אור החיים, שכן חטא כללי פוגם בכללות הנשמה ובנשמה הכללית. כפי שאמנם היה בחטא העגל, שגרם ירידה במשה רבינו, ראש ישראל (אף שהוא עצמו לא היה לו כל קשר לחטא, כי הרי היה בעת מעשה למעלה), כמרז"ל "לך רד מגדולתך"¹¹.

ומאחר שחטא העגל גרם לענין המיתה – שעל ידי נתינת הלוחות היה "חירות ממלאך המות"¹², וחטא העגל עורר שוב את חטא עץ הדעת שהביא מיתה לעולם – לכן משתקף הדבר גם, באותה צורה, גם בנשמה כללית, שזוהו ענין הסתלקות הצדיקים.

ג. אלא שצריך להבין: כיון שכאמור, לא הוקשה למשה רבינו מהו מחצית השקל, אלא שלא הבין כיצד מסוגל מחצית השקל להיות "כפר נפשו" – במה איפוא נתיישרה דעתו כשהראה לו הקב"ה "מטבע של אש"¹³?

ויובן על פי משל (יש אומרים שמקורו מהבעל שם טוב): אחד למד את מלאכת צורפות הכסף והזהב, וזה שלימדו את המלאכה, הראה לו כיצד לעשותה לכל פרטיה, אלא שאת הפרט שצריך לשים אש תחת הזהב והכסף לא אמר לו מרוב פשיטות הדבר. כשהתלמיד עשה לאחר מכן כפי כל פרטי המלאכה שהורוהו, דילג על פרט זה; הוא לא הניח אש מלמטה, ומובן שמכל עבודתו לא יצא דבר והזהב והכסף נשארו גולמיים כמקודם.

(11) ברכות לב, א. הובא ברש"י שמות לב, ז.

(12) ת"ז תנ"ז (צא, א).

(13) ראה ער"ז גם בספר לקוטי שיחות ח"א פ' תשא (ופ' תרומה) ובהמצויין שם.

וזה היתה גם תשובת הקב"ה למשה רבינו על ידי שהראה לו "מטבע של אש": נתינת המטבע כשלעצמה, אמנם אינה יכולה להגיע ולכפר על עצם הנפש; רק כשמצרפים אליה את האש, נותנים את המטבע באש לוהטת שנובעת מעצם הנשמה, מ"נר הו"י נשמת אדם"¹⁴, אז יכולה מחצית השקל להיות כפר נפשו.

ד. כל מצוה, נרמזת כוונתה ותוכנה הפנימי במעשה המצוה גופה. נמצא איפוא, שגם במצוות מחצית השקל, במעשה הנתינה עצמה מרומזת גם הכוונה הרוחנית של המצוה, שהיא עבודה הקשורה באש של עצם הנשמה. ואינו מובן: הרי המטבע של אש הראה הקב"ה למשה רבינו, ואילו מחצית השקל שנתן כל יחודי, היה זה הרי מטבע פשוט שאין בו לכאורה כל רמז על ענין של אש.

אין להסביר זאת, במעלת מצות הצדקה, שאדם נותן מממונו שעמל עליו בכל כוחות נפשו, או שהיה יכול לקנות בו חיי נפשו¹⁵, כך שהוא דבר הנוגע בעצם הנפש – שכן אין זו מעלה מיוחדת הקשורה למחצית השקל, כי אם בכללות מצות הצדקה.

כן אין להסביר את הדבר בכך, שמתרומות מחצית השקל נעשו אדני המשכן, יסוד המשכן – שבעבודת האדם הוא ענין ה"קבלת עול"¹³, ההתמסרות להקב"ה למעלה מטעם ודעת, שבאה מעצם הנשמה (גם בשנים מאוחרות יותר כשהשתמשו במחצית השקל לקרבנות, לא השתמשו בו לקרבנות יחיד, כי אם לקרבנות ציבור¹³, שבוה התבטאה

(14) משלי כ, כז.

(15) תנאי פל"ז.

ההתאחדות של כל ישראל יחדיו, הבאה מעצם הנשמה) – שכן זה מתבטא, רק במה שעשו עם מחצית השקל אחר כך, לאחר הניתנה, אבל ב"זה יתנו", בנתינה של מחצית השקל אינה מתבטאת לכאורה העבודה שמצד העצם.

גם אי אפשר לומר, שהשייכות של מחצית השקל עם עצם הנשמה, היא בכך שהתרומה של מחצית השקל שונה משאר נדבות המשכן – בשאר הנדבות היו חילוקים של עשיר ועני וכל אחד נתן כפי נדבת לבו, אבל במחצית השקל היו כל בני ישראל שוים, "העשיר לא ירבה והדל לא ימעט" – דבר המורה על עבודה שמצד העצם, כי מצד עצם הנשמה כל בני ישראל שוים והחילוקים נובעים מן הכחות הפנימיים¹³.

שכן דבר זה אינו מרומז בענין וציווי מחצית השקל; שהרי דבר זה היה מתבטא גם בכל סכום אחר שהתורה היתה מצוה לבני ישראל לתת בשוה. והכרח לומר, שהאש של עצם הנשמה מרומזת גם בזה – מחצית השקל – יתנו.

ה. לשון התורה בציווי של מחצית השקל הוא: "זה יתנו גו' מחצית השקל, עשרים גרה השקל, מחצית השקל תרומה לה'" כלומר: תחילה אומרת התורה, שיש לתת מחצית השקל; וכדי לדעת את הסכום המדויק של מחצית השקל, מבארת התורה כי שקל שלם שוויו עשרים גרה, ומחצית ממנו – עשר גרה – תהיה תרומה לקב"ה.

וצריך להבין, לשם מה כל האריכות? התורה הרי היתה יכולה לומר בקיצור, שיתנו עשר גרה; אפילו אם התורה רוצה להזכיר דוקא "מחצית השקל", הרי היה מספיק לומר שיתנו מחצית השקל שהוא עשר גרה, לשם

מה צריך להזכיר כאן ששקל שלם הוא עשרים גרה?

ומוכח מזה, שהדיוק הוא, שיתנו דוקא מחצית של שקל שלם; עשר הגרה שצריכים לתת אינו סכום וענין לעצמו, אלא – חציו של סכום, של שקל שלם שמכיל עשרים גרה. ואינו מובן: התורה הרי דורשת תמיד שיתנו להקב"ה מהמובחר – "כל חלב לה" – ומדוע נאמר כאן, שיתנו לא יותר ממחצית אילו לא היתה התורה מדייקת "מחצית", לא היה קשה מדוע אין מצווים לתת מטבע גדול יותר. שכן כל מצוה יש לה ענינים ושיעורים משלה, ובמצוה מסויימת זו נוגע סכום מסויים ממטבע זה. אך מאחר שמדגישים את ענין "מחצית השקל", הרי המצוה קשורה עם שקל (ולא עם מטבע קטן ממנו), מדוע אם כן אין לתת יותר מאשר מחצית (היפך השלימות) ולא שקל שלם?

ובפרט לפי המבואר לעיל, שמחצית השקל היתה כפרה על חטא העגל, חטא של כפירה באחדות ה' ופירוד מאלקות, דבר שכולל הכל – היתה הכפרה צריכה להיות מדה כנגד מדה, לתת הכל להקב"ה ולא להותיר כלום לעצמו. ואילו התורה, מצוה אדרבה, ששקל שלם אסור לתת, "העשיר לא ירבה"¹⁷, חייבים לתת רק מחצית, ודוקא אז הוא "כפר נפשו".

וביותר אינו מובן: מצינו, שאת מחצית השקל עצמה מציינת התורה (לגבי ענין אחר) כדבר בפני עצמו, דבר שלם: רש"י אומר¹⁸, שזו היתה מחצית השקל, שנתן אליעזר לרבקה הוא רמז למחצית השקל, אבל אין התורה אומרת שם שנתן לה בקע של דבר

16 ויקרא ג, טז. רמב"ם סוף הלכות איסורי מזבח.
17 ראה רמב"ן תשא ל, טו.
18 בראשית כד, כב.

(שלם), של שקל, אלא שנתן לה בקע – דבר בפני עצמו. וכאן בתרומת מחצית השקל, חייב להיות דוקא מחצית של דבר אחר (שקל), של דבר שלם.

ו. כאמור לעיל, חטא עבודה זרה הוא, הפירוד מאלקות. לכן חייב ענינה של מצות מחצית השקל, שהיא תיקון לחטא העגל, להיות אחדות. אמיתית ענין האחדות, הנדרשת מיהודי, אינה רק שימסור את כל אשר לו להקב"ה, כאילו הוא מציאות לעצמו והוא נותן את שלו להקב"ה, כי אם שירגיש שהוא כשלעצמו אינו מציאות כלל, הוא אינו יותר מאשר חצי דבר. ורק על ידי כך שהוא מתחבר עם הקב"ה, הוא נעשה מציאות ודבר שלם.

הרגשה זו ועבודה זו מעוררות ומגלות אותו ענין גם למעלה: שלימות הקב"ה תלויה, כביכול, בבני ישראל. שלכן מכנה הקב"ה את כנסת ישראל בשם "תמתי" שעושים אותי, כביכול, תם, שלם¹⁹. כביכול כנסת ישראל עושה אותו שלם.

התקשרות ישראל עם הקב"ה אינה חיבור של שני דברים, כי אם שניהם מהוים דבר אחד. כל אחד לעצמו, ללא השני, אינו כי אם מחצית²⁰; ושניהם יחדיו דוקא הם שלימות אחת.

וזהו ענין מחצית השקל. ישנו שקל אחד שלם, הכולל עשרים גרה: עשר גרה האחד הם עשרה כוחות הנפש, אותם צריך האדם מישראל לתת להקב"ה; וזה ממשיך את

19 שה"ש ה, ב. לקו"ת שם (לד, ד).

20 ע"ד פירוש המגיד ע"פ שתי חצוצרות שתי חצאי צורות (אור תורה בהעלותך. הובא ונתבאר ברשימות תהלים להצ"צ צח, וא"ו).

ה"עשר גרה" האחרות – עשר ספירות העליונות של הקב"ה (אף שלא ניתן לתאר את הקב"ה בשום ציור ח"ו, עם כל זה, מצד גודל אהבתו לישראל, צמצם עצמו בעשר ספירות, שמהן נשתלשלו עשרה כוחות הנפש שבאדם²¹, אדם "אדמה לעליון"²² הם בדומה לעשר ספירות של אדם העליון). ושנים אלו – עשרה כוחות שבאדם ועשר ספירות של הקב"ה – אינם שני דברים נפרדים; שניהם יחדיו מהוים שקל הקודש אחד שלם. כל אחד מהם, ללא השני, חסר שלימות.

וזהו הרמז של כוונת המצוה – "מטבע של אש", האש של עצם הנשמה שבמעשה המצוה של מחצית השקל: מחצית השקל מורה שבני ישראל עם הקב"ה הם, כביכול, יחד דבר אחד שלם, וזהו על ידי הקשר של עצם הנשמה עם עצמותו ית'. בהתקשרות של כחות הגלויים עם אלקות עלול להיות לפעמים פגם, אבל עצם הנשמה מחובר ומאוחד תמיד עם הקב"ה, "חבוקה ודבוקה בך, יחידה לייחדך".

ולכן מחצית השקל היא גם כפרה על חטא העגל, כי כל החטאים, ואפילו חטא עבודה זרה²³, אינו פוגם בעצם. עצם היהודי הוא תמיד בשלימות. וכאשר מגלים את העצם (על ידי מחצית השקל כנ"ל), הרי זה משפיע גם על כחות הגלויים, וגם הם מתאחדים עם אלקות²⁴.

21 תניא פ"ג.

22 ס' עש"מ מאמר אכ"ח ח"ב סל"ג. של"ה כ, ב.

23 ראה סנה' מג, ב ואילך.

24 וזהו ג"כ מה שמחצית השקל ביטל את גזירת המן (מגילה טז, ובתוספות שם); סיבת הגזירה ה' לפי שהשתחו לאלים (שם יב, א), ומחצית השקל, עוררה את התקשרות עצמות ישראל והקב"ה, בין מצד ישראל שעמדו במס"ג במשך כל השנה, ובין מצד למעלה, בחירה נצחית בישראל דבין כך ובין כך בני הם כו'. – ועפ"י הג"ל יובן מה שבאחד באדר משמיעים על השקלים, כי מחצה"ש שייכת לחודש אדר (נצטמו, ולא רק לפי שהוא קודם לחודש